

OTSUS

06.07.2020 nr 5-5/2020-019

Koondumisele nr 12/2020 Fortum Heat Estonia Oy / AS Fortum Tartu loa andmine

1. Koondumine

08.06.2020 esitas Soomes registreeritud haldusühingu Fortum Heat Estonia Oy (registrikood 3022431-2) volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid aktsiaselts Giga (registrikood 10254167) ja Fortum Heat Estonia Oy 05.06.2020 aktsiate müügilepingu. Müügilepingu kohaselt omandab Fortum Heat Estonia Oy 40% AS Fortum Tartu (registrikood 10641763) aktsiatest. Tehingu eelselt omas Fortum Heat Estonia Oy 60% AS Fortum Tartu aktsiatest ning koosmõjus AS Fortum Tartu aktsionäride lepinguga omasid Fortum Heat Estonia Oy ja aktsiaselts Giga ühiselt valitsevat mõju AS Fortum Tartu üle.

Koondumise järgselt kuulub valdusühingule Fortum Heat Estonia Oy 100% AS Fortum Tartu aktsiatest ning seega kuulub AS Fortum Tartu koondumise teate esitanud Fortum Heat Estonia Oy valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 09.06.2020 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle omandatakse valitsev mõju.

Seega on koondumise osalisteks Fortum Heat Estonia Oy ja AS Fortum Tartu.

Fortum Heat Estonia Oy on Fortum Oyj tüdarettevõtja. Fortum Oyj on Soomes asuv ettevõtja, kelle aktsiad on noteeritud Nasdaq Helsingi börsil. Fortum Oyj enamusaktsiate (50,76% aktsiatest) omanik on Soome Vabariik. Fortum Oyj kontsern tegeleb elektri ja soojuse tootmise ja müügiga ning elektri jaamaade käitamise ja hooldusega, samuti osutab energiaga seotud teenuseid. Fortum Oyj kontsern osutab energiatööstusele ekspertteenuseid ning pakub tarbijatele lahendusi, mis aitavad energia kasutamisel teha targemaid valikuid. Kontserni kuuluvad ettevõtjad tegutsevad peamiselt Põhjamaades, Balti riikides, Venemaal, Poolas ja Indias. Märtsis 2020 lisandusid Fortum Oyj kontserni Uniperi kontserni ettevõtjad. Lisandunud ettevõtjad tegelevad elektri- ja soojusenergia tootmise ja müügiga, samuti toorainete, nagu maagaas, LNG ja süsi, ning energiamõjuga toodete hankimise, ladustamise,

transpordi ja müügiga. Eestis omab Fortum Oyj kontsern kahte tütarettevõtjat Fortum Eesti AS ja Fortum CFS Eesti OÜ. AS Fortum Eesti toodab, jaotab ja müüb Pärnus soojus-, jahutus- ja elektrienergiat ning maagaasi. Fortum CFS Eesti OÜ osutab Fortum Oyj kontserni ettevõtjatele finantsteenuseid.

AS Fortum Tartu on valdusühing, mille valitseva mõju alla kuuluvad AS Anne Soojus, AS Tartu Keskkatlamaja ja AS Tartu Jõujaam. AS Anne Soojus põhitegevuseks on soojus-, jahutus- ja elektrienergia tootmine Tartu linnas ja Luunja vallas. AS Anne Soojus poolt toodetud soojus- ja jahutusenergia müüakse kontserni võrguettevõtjale AS Tartu Keskkatlamaja, kelle põhitegevuseks on soojus- ja jahutusenergia jaotus ja müük Tartu linnas ning Luunja vallas. AS Tartu Jõujaam tegeleb kohalikku päritolu kütuse (freesturvas, hakkepuut, puidujäätmed) hulgimüügi ja turba tootmisega. AS Tartu Jõujaam põhiliselt toodab ja müüb turvast üksnes AS Anne Soojus tarbimisvajaduse katmiseks.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste eelmise majandusaasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 Koondumise teate esitamise juhendi (edaspidi juhend) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Koondumise teate kohaselt tegutseb üks koondumise osaline (valitseva mõju omandaja) Fortum Heat Estonia Oy ja temaga samasse kontserni kuuluvad ettevõtjad Eestis alljärgnevatel kaubaturgudel:

- elektrienergia tootmine ja hulgimüük;
- soojus- ja jahutusenergia tootmine, jaotus ja müük Pärnu linnas;
- maagaasi jaotamine ja müük Pärnu linnas.

Teine koondumise osaline AS Fortum Tartu ja tema tütaretevõtjad (omandatavad ettevõtjad) tegutsevad alljärgnevatel kaubaturgudel:

- elektrienergia tootmine ja hulgimüük;
- soojus- ja jahutusenergia tootmine, jaotus ja müük Tartu linnas ja Luunja vallas;
- turba tootmine;
- kohaliku päritolu kütuse (freesturvas, hakkepuut, puidujäätmed) hulgimüük.

Koondumise osaliste tegevuste vahel tekib horisontaalne kattuvus vaid elektrienergia tootmise ja hulgimüügi kaubaturul. Kuigi koondumise osaliste tegevustes esineb ka kattuvus soojus- ja jahutusenergia tootmises, jaotuses ja müügis, ei teki koondumise osaliste tegevuste vahel horisontaalset kattuvust, kuna koondumise osaliste tootmisjaamad asuvad erinevates geograafilistes piirkondades ning need ei konkureeri omavahel.

Nii Konkurentsiamet kui ka Euroopa Komisjon on varasemalt käsitlenud eraldi turuna elektrienergia tootmise ja hulgimüügi kaubaturgu¹. Konkurentsiamet on oma varasemates otsustes selgitanud, et elektrienergia puhul on tegemist homogeense tootega. Toote kasutusomaduste poolest ei erine näiteks taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia põlevkivist toodetud elektrienergiast. Konkurentsiamet on oma praktikas elektrienergia tootmise ja hulgimüügi kaubaturu geograafilise ulatuse piiritletud vähemalt Eesti ja Soomega, kuid tõdenud, et geograafilise turu määratlus võib olla veelgi laiem, hõlmates kogu Baltikumi kui ka Soomet².

Koondumise teate kohaselt, tuginedes Nord Pool elektribörsi andmetele³, oli 2019. aastal elektrienergia tootmise ja hulgimüügi maht Eestis 6,099 TWh, Eestis ja Soomes kokku 69,9 TWh, Skandinaavias ja Baltikumis kokku 403,6 TWh.

Fortum Oyj kontserni kuuluvate ettevõtjate elektrienergia tootmise ja hulgimüügi maht Eestis moodustas 2019. aastal [...] GWh ([0-5]%) ja AS Fortum Tartu müügi maht oli 167,2 GWh (2,7%). Koondumise osaliste turuosa elektrienergia tootmisel ja hulgimüügil Eestis moodustas kokku [5-10]%

Fortum Oyj kontserni kuuluvate ettevõtjate elektrienergia tootmise ja hulgimüügi maht Eestit ja Soomet hõlmava geograafilise turu puhul 2019. aastal oli [...] GWh ([20-30]%) ja AS Fortum Tartu müügi maht oli 167,2 GWh (0,2%). Koondumise osaliste turuosa elektrienergia tootmisel ja hulgimüügil Eestit ja Soomet hõlmava geograafilise turu puhul moodustas kokku [20-30]%

Fortum Oyj kontserni kuuluvate ettevõtjate elektrienergia tootmise ja hulgimüügi maht Skandinaavias ja Baltikumis hõlmava geograafilise turu puhul 2019. aastal oli [...] GWh ([10-20]%) ja AS Fortum Tartu müügi maht oli 167,2 GWh (0,04%). Koondumise osaliste turuosa elektrienergia tootmisel ja hulgimüügil Skandinaavias ja Baltikumis kokku moodustas kokku [10-20]%

---

¹ Konkurentsiameti 06.11.2018 otsus nr 5-5/2018-068 Enefit Green AS / Nelja Energia AS, Euroopa Komisjoni otsused M.7927 - EPH/ ENEL/SE ja M.8660 - Fortum/Uniper.

² Konkurentsiameti 06.11.2018 otsus nr 5-5/2018-068 Enefit Green AS / Nelja Energia AS, lk 6.

³ <https://www.nordpoolgroup.com/Market-data/Power-system-data/Production1/Production1/ALL1/Hourly1/?view=table>.

Koondumise teate kohaselt osutab Fortum Oyj kontsern muu hulgas energia tootmisega seotud ekspertteenuseid Euroopa Majanduspiirkonnas ja Eestis (muu hulgas AS-i Fortum Tartu tütarettevõtjatele). Seega tekib koondumise osaliste tegevuste vahel ka vertikaalne seos. Kuna AS Fortum Tartu kuulus juba koondumise eelselt Fortum Oyj ühise valitseva mõju alla ning Fortum Oyj kontserni poolt osutavate teenuste maht on olnud Eestis marginaalne ning turuosa alla 25%, ei ole antud juhul tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturuga juhendi § 8 lg 3 punkti 2 tähenduses.

3.3 Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste ühine osakaal kattuvatel ehk horisontaalselt seotud kaubaturgudel (elektrienergia tootmine ja hulgimüük) on Eestis ligikaudu [5-10]%, Eestit ja Soomet hõlmava geograafilise turu puhul ligikaudu [20-30]% ja Skandinaaviat ja Baltikumi hõlmava geograafilise turu puhul ligikaudu [10-20]%.

Kuna Fortum Oyj kontsern on elektri tootmisel Soomes ja Rootsis üks turuliidritest, ületab laiema (Eestit ja Soomet ning Skandinaaviat ja Baltikumi hõlmava) geograafilise turu määratluse puhul Fortum Oyj kontserni turuosa juhendi § 8 lg 3 punktis 1 sätestatud 15% määra. Seega on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga üksnes kaubaturu laiema geograafilise ulatuse puhul. Samas on oluline märkida, et AS Fortum Tartu turuosa on laiema geograafilise turu puhul marginaalne (0,24% Eesti ja Soome puhul ning 0,04% Skandinaavia ja Baltikumi puhul), mistõttu koondumise järgselt oluliselt ei muutu Fortum Oyj kontserni turuosa elektrienergia tootmise ja hulgimüügi kaubaturgudel, mis hõlmavad Eestit ja Soomet ning Skandinaaviat ja Baltikumi.

Vertikaalselt seotud kaubaturgudel (elektrienergia tootmine ja energia tootmisega seotud eksporditeenused) jäävad Fortum Oyj kontserni kuuluvate ettevõtjate osatähtsused oluliselt alla juhendi § 8 lg 3 punktis 2 sätestatud 25% määra.

Käesoleva koondumise järgselt muutub vaid AS Fortum Tartu valitseva mõju struktuur niivõrd, et toimub üleminek ühiselt valitsevalt mõjult ainuvalitsevale mõjule, mis toob muutuse valitseva mõju koosseisus ning olemuses. Koondumise tulemusel omandab Fortum Oyj tütarettevõtja Fortum Heat Estonia Oy valitseva mõju AS Fortum Tartu üle.

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesoleva koondumise tulemusena ei muutu kaubaturgude struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1 otsustab Konkurentsiamet

anda luba Fortum Heat Estonia Oy ja AS Fortum Tartu koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsiameti juhataja – peadirektori asetäitja

Konkurentsiameti 06.07.2020 otsuse nr 5-5/2020-019 ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Svetlana Ljutova, 17.07.2020/